

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ №1,
ОСНОВ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ЕПІДЕМІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ №2
ТА МЕДСЕСТРИНСТВА

Науково-практична конференція з міжнародною участю

**«БІОЕТИКА ТА БІОБЕЗПЕКА:
МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНІ АСПЕКТИ»**

присвячена 105-річчю пам'яті В.К. Високовича

Матеріали конференції

м. Харків, Україна
23-24 травня 2017 р.

медичних відходів, міграція диких тварин, економічна і соціальна нестабільність, біотероризм та загроза національній безпеці.

Висновки. У зв'язку з високою контагіозністю збудника та швидким розповсюдженням ХХВЕ у Африканському регіоні, наявністю випадків завезення хвороби на інші континенти існує загроза зараження населення інших країн. Тому необхідно проводити постійний епідеміологічний нагляд для попередження завезення вірусу з ендемічних країн. У випадках їх виявлення проведення протиепідемічних заходів у повному обсязі у відповідності до ММСП (Міжнародних медико-санітарних правил).

БІОЕТИКА В ГОСТРОМУ ЕКСПЕРИМЕНТІ

Сирова Г.О., Савельєва О.В., Лук'янова Л.В.

Харьковский национальный медицинский университет

24 квітня в календарі екологічних дат відзначений як Всесвітній день захисту лабораторних тварин, який був заснований Міжнародною Асоціацією в 1979 р. і підтриманий ООН. В Україні в 2006 р. прийнятий Закон «Про захист тварин від жорстокого поводження» (зі змінами від 15.12.2009р.), стаття 26 цього Закону містить правила поводження з тваринами, які використовуються в наукових експериментах, тестуванні, навчальному процесі, виробництві біологічних препаратів.

Виконання експериментальних досліджень вимагає обов'язкового попереднього визначення безпеки фармацевтичних препаратів для людини шляхом організації доклінічних випробувань і тестування. Найбільш часто такі доклінічні тестування здійснюються в дослідках на лабораторних тваринах. Такі біомедичні дослідження спрямовані, перш за все, на розширення наукової бази даних про препарат, а також на оцінку його безпеки, ефективності та корисності. Тому актуальною залишається проблема доцільності гострого експерименту з точки зору біоетики, а також розробка біоетичного компонента в його організації.

Однак біоетичні принципи мають місце і в практиках подібного роду. На основі цих принципів була проведена модифікація експериментальної науки в зв'язку з прийняттям Міжнародних рекомендацій щодо проведення експериментальних досліджень з використанням тварин. Консультативний комітет Всесвітньої Організації Охорони здоров'я за медичними науковими дослідженнями при Раді Європи затвердила ці рекомендації ще в 1984 р. Така модифікація сучасної науки має на увазі впровадження в практику наукового експерименту альтернативних методик, до переваг яких відносять максимально ефективну відповідність цілям навчання, практичність та ін.

Особливо проблемною є заміна експериментів на тваринах відповідними альтернативами у біологічній практиці. Головним завданням освітнього закладу медико-біологічного профілю, як і раніше, є підготовка кваліфікованих фахівців, які володіють основними чуттєвими навичками, інвазивними

маніпуляціями і хірургічними прийомами для надання невідкладної медичної допомоги. Тому виконання передбаченого програмами практикуму на лабораторних тваринах слід розглядати як спосіб тестування студента на предмет його підготовленості до самостійної практичної роботи в клінічних умовах. Такі заняття не можуть бути замінені ні вивченням комп'ютерних моделей, ні симуляційними методами (роботою на муляжах і спеціальних тренажерах), які є дуже цінними, але все ж таки допоміжними засобами навчання.

Останнім часом все частіше говорять про десенсибілізацію, що формується у студентів, які виконують гострі експерименти на тваринах, що робить їх практично безсердечними по відношенню до тварин і, як наслідок, до людей. Слід зазначити, що гострий експеримент повинен проводитися внаслідок ретельного планування досліджень, які враховують застосування мінімальної кількості живих об'єктів. Планування експерименту має передавати поглиблене вивчення проблеми за літературними даними. Крім того, експеримент повинен бути ретельно обґрунтований і спрямований на отримання результатів, які є не досяжними за допомогою інших методів. Експеримент повинен здійснюватися кваліфікованими фахівцями, а навчання проводиться під керівництвом кваліфікованих викладачів.

При дотриманні перерахованих вище вимог до організації гострого експерименту цілком можливо уникнути десенсибілізації при високій ефективності дослідів і використанні малого числа тварин.

В цілому загальні біоетичні вимоги до організації гострих експериментів з використанням хребетних тварин в біології та медицині можна звести до наступних:

1. Експерименти на тваринах можна проводити тільки в тих випадках, коли вони спрямовані на виконання фундаментальних наукових досліджень, що потребують експериментального підтвердження, пов'язані з проведенням експериментального етапу доклінічних випробувань, спрямованих на отримання результатів, недосяжних іншими засобами (розробка нових або поліпшення існуючих методів лікування, розробка технології або отримання знань для розробки нового ефективного методу лікування і т.п.), якщо вони є вкрай необхідними для якісного навчання і підготовки фахівців, проведення тестування, не становлять загрози здоров'ю людини.

2. Гострий експеримент на тваринах може бути виправданий у випадку, якщо є достатні підстави сподіватися на отримання таких результатів, які будуть істотно сприяти досягненню хоча б однієї з перерахованих вище цілей. Неприпустимим є проведення гострого експерименту на тваринах, якщо обрані цілі можуть бути досягнуті іншим шляхом

3. Вибір тварин, їх кількість, методика дослідження повинні бути ретельно обґрунтовані до початку експериментів і отримати схвалення уповноваженої особи або органу біоетичної експертизи.

4. Гострі дослідів на тваринах повинні проводитися кваліфікованими дослідниками, знайомими з принципами біоетики і дотримуватися їх.

5. Після закінчення навчальних або наукових маніпуляцій на тваринах, які призводять до порушення його фізіологічних функцій і життєздатності, тварини повинні своєчасно умертвлятися з дотриманням всіх вимог гуманності.

6. У разі, якщо порушення в організмі тварини в результаті гострого експерименту цілком сумісні з життям, то в післяопераційному періоді піддослідній тварині повинні бути надані кваліфікований догляд і адекватне знеболювання.

7. Експериментальні дослідження на лабораторних тваринах виконувати тільки в експериментально-біологічних клініках з урахуванням норм зберігання, догляду і годування, затверджених згідно принципів «Європейської Конвенції про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та наукових цілей» (Страсбург, 1986) і ухвали Першого національного конгресу з біоетики (Київ, 2007).

ПРОБЛЕМА ПІДЛІТКОВОГО СУЇЦИДУ

Ситіна І.В.

Харківський національний медичний університет

Підлітковий період – це складний етап у формуванні особистості, коли пред'являються дорослі вимоги до ще зовсім не зрілого підлітка. Психологічна нестабільність призводить до суперечливих бажань і вчинків, як наслідок у відповідь ми отримуємо психоемоційний "страйк і заколот", бажання звільнитись від батьківської опіки, причому згідно з даними психологів, надана свобода сприймається підлітками як відчуження сім'ї, що супроводжується відчуттям тривоги та страху. Іншою стороною дорослішання є схильність до самоаналізу зі створенням декількох образів "Я", на котрі легко може впливати стороння особа з зовні. Найбільш важливим в даний період для підлітка є порозуміння з однолітками та батьками. В разі виникнення складнощів діти намагаються уникнути проблеми, а одним з видів уникання є суїцид. Суїцидом підлітки, здійснюють спробу змінити свої обставини: позбутися від переживань, викликати жалість і співчуття, домогтися допомоги та участі, привернути увагу до своїх проблем, настояти на своєму, помститися, уникнути відповідальності. Певну роль грає те, що діти часто не усвідомлюють цінності життя – ні своєї, ні чужої, адже ще не сформовано уявлення про незворотність смерті, а відсутність страху смерті є відмінною рисою психології даного віку. На думку підлітка, його життя – невелика ціна за те, щоб помститися кривдникові. Смерть представляється дітям у вигляді бажаного тривалого сну, відпочинку від негараздів, способу потрапити в інший світ, так само вона бачиться засобом покарати кривдників або тих, хто про нього забув.

Певну роль у здійсненні останнього кроку грає популяризація "культури смерті" та існуюча тенденція до різноманітної присутності даної теми у повсякденному житті, з найяскравішим його проявом у вигляді романтизму смерті, так прикраси у вигляді черепів, могильної атрибутики та ін.